

Veiligheid

Naar een inclusiever en veiliger muzieklandschap en nachtleven

tekst: Bjorn Schipper illustratie: Robert Swart

Het thema veiligheid komt in allerlei vormen terug in de muzieksector. In deze bijdrage voor *Muziekwereld* sta ik stil bij veiligheid rondom evenementen in het algemeen, sociale veiligheid onder bezoekers en geestelijke en lichamelijke gezondheid van artiesten.

Algemene veiligheid

Bij veiligheid rondom evenementen wordt vaak gedacht aan veiligheid in het algemeen: het optreden van een artiest moet voor de betrokken artiest en technici veilig kunnen verlopen en bezoekers moeten op een veilige manier van dat optreden kunnen genieten, zowel voor, tijdens als na afloop van het concert, optreden, evenement of festival. Je zou dit ook veiligheid in de klassieke zin van het woord kunnen noemen. Mensen, organisaties, veiligheidsinstanties en overheden verwachten hierbij een minimale veiligheidsdrempel. Kan zo'n drempel in de uitvoering van een optreden of evenement niet gegarandeerd worden, dan gaat het helaas mis. Denk aan de tragische gebeurtenissen bij het optreden van Pearl Jam op Roskilde (2000) en rondom het festival Woodstock (1999), maar ook aan hevige regenval tijdens Dance Valley (2001) en noodweer op Pukkelpop (2011). Of de bloedige aanslagen in de Bataclan in Parijs (2015) en bij het concert van Ariana Grande in Manchester (2017). De recente driedelige documentaire *Trainwreck: Woodstock'99* laat treffend de chaos zien die kan ontstaan als evenementenveiligheid niet serieus wordt genomen. Een ander slecht voorbeeld is de chaos rondom het Urban Fleet Festival dat afgelopen zomer met boten op het Markermeer georganiseerd werd. De organisatie van

Pinkpop liet daarentegen in 2014 zien hoe adequaat geanticipeerd kan worden op hevig noodweer tijdens een festival.

Let wel, het hoeft hier zeker niet te gaan om menselijke fouten of slechte organisatie van een evenement an sich. Omstandigheden, zoals bijvoorbeeld noodweer en het gedrag van mensen, kunnen hier een beslissende factor zijn die leidt tot onveilige situaties. Een strakke organisatie met een gedegen voorbereiding en veiligheidsbeleid kan juist in die situaties erger voorkomen en de gevolgen van een (potentieel) onveilige situatie (gedeeltelijk) neutraliseren.

Het is daarom dat bij de organisatie van concerten, evenementen en festivals uitgebreide veiligheidsplannen en protocollen worden ontwikkeld die in de uitvoering van taken een belangrijke rol spelen. Een gemeentelijke vergunningverlener zal hier vanzelfsprekend bovengemiddelde interesse in hebben bij de beoordeling van een vergunningsaanvraag voor een evenement. Evenementenlocaties, instanties en veiligheidsspecialisten spelen daarom een belangrijke rol bij de aanvraag en verkrijging van vergunningen voor evenementen en festivals, en de latere uitvoering van gemaakte afspraken

Veiligheid

en protocollen op het gebied van algemene veiligheid. Interessant is ook dat met het voortschrijden van de techniek er steeds meer *state of the art* veiligheidssystemen en -diensten beschikbaar zijn om de uitvoering van veiligheidsplannen voor concerten, evenementen en festivals te ondersteunen. Bijvoorbeeld op het gebied van crowd-control.

Bezoekers en medewerkers: sociale veiligheid

Naast de hiervoor genoemde algemene veiligheid speelt sociale veiligheid de laatste jaren een steeds grotere rol. Sociale onveiligheid manifesteert zich bijvoorbeeld in de vorm van het lastigvallen van vrouwen en mensen uit de lhbtq+ gemeenschap, discriminatie aan de deur en agressief gedrag en uitgaansgeweld. Het bestrijden van deze sociale onveiligheid is een goede ontwikkeling en helaas broodnodig omdat bezoekers nog steeds dit soort onveilige situaties ervaren bij bezoek aan concerten, evenementen en festivals, zowel voor als na de coronapandemie. Na de coronapandemie werd in het voorjaar van 2022 met de heropening van het nachtleven duidelijk dat nieuwe generaties uitgaanspubliek bij de eerste schreden in het nachtleven moeite bleken te hebben met de voorheen gangbare sociale gedragscodes en omgangsvormen. Zo gezien heeft de coronapandemie een gat geslagen in de sociale overdracht van dit veiligheidsstokje.

Het onderstreept het belang van aandacht voor en het tegengaan van sociale onveiligheid onder bezoekers, nu en in de toekomst. Een voorbeeld hiervan is ClubEthics, een speciaal project van Stichting N8BM A'DAM, de stichting van de hoofdstedelijke nachtburgmeester, dat een veilig en inclusief nachtleven nastreeft. ClubEthics legt de verantwoordelijkheid hiervoor bij de clubs en venues zelf, en werkt samen met Stichting Sexmatters om personeel van clubs en venues speciale workshops en trainingen te geven.

Medewerkers spelen aldus een belangrijke rol bij het tegengaan van sociale veiligheid.

Clubs en venues zijn op hun beurt met deelname aan ClubEthics in de gelegenheid om de voorschriften contractueel op te leggen aan promotors die op hun locatie een evenement willen organiseren of hosten. Clubs en venues kunnen promotors contractueel binden aan dit soort afspraken, onder andere met de bedoeling om medewerkers, artiesten en hun gevolg bewust te laten zijn van en zich te laten conformeren aan de in of op de locatie geldende sociale spelregels. Een goed voorbeeld van hoe de gehele nachtelijke keten een bijdrage kan leveren aan een sociaal veiliger nachtleven. Bij overtreding van gemaakte afspraken kunnen maatregelen getroffen worden en kan juridische actie volgen.

Artiesten: mentale en lichamelijke gezondheid

Een andere vorm van veiligheid in de muzieksector is de persoonlijke veiligheid van artiesten. Allereerst gaat het om veiligheid van een artiest voor, tijdens en na een optreden en tijdens het reizen van en naar een optreden. Zo moet voor een artiest meestal een veilige kleedkamer beschikbaar zijn en dient een artiest bij binnenkomst op een veilige manier naar het podium te kunnen, zonder openstaand kelderluik en zonder handtastelijke bezoekers. Ook het vervoer van een luchthaven naar een club of venue zal veilig moeten zijn. Dat lijkt een open deur, maar een artiest zit doorgaans niet te wachten op een chauffeur met een onveilige rijstijl of een chauffeur die op dat moment drank en/of drugs heeft gebruikt.

Ook dit soort veiligheidsafspraken kunnen in de nachtelijke keten contractueel doorgegeven worden. Meestal bevatten boekings- en optreedovereenkomsten en riders van artiesten verschillende veiligheidsafspraken waaraan organisatoren en promotors van evenementen

De tijd waarin een artiest naar buiten toe zogenaamd altijd sterk zou moeten zijn en waarbij het not done leek om openlijk over mentale problemen te praten, ligt definitief achter ons.

zich moeten conformeren. Het gaat hier vooral over lichamelijke veiligheid.

In de afgelopen 10 jaar heeft de aandacht voor de geestelijke (mentale) gezondheid van artiesten – terecht – een vlucht genomen. De tijd waarin een artiest naar buiten toe zogenaamd altijd sterk zou moeten zijn en waarbij het not done leek om openlijk over mentale problemen te praten, ligt definitief achter ons. De dood van de Zweedse DJ en producer Avicii heeft deze ontwikkeling versterkt. Tegenwoordig besteden meer en meer artiesten aandacht aan hun mentale welzijn, onder andere door op hun levensstijl te letten en door tijdig – als in preventief – met mental coaches samen te werken. Mental health is een vast onderwerp tijdens panels en talks op muziekconferenties en maakt onderdeel uit van verschillende muziekleidingen.

Mentale gezondheid kan contractueel geborgd worden in contracten tussen de artiesten en hun management en boekingsagenten. Managers en boekers worden in de regel betaald in de vorm van een percentage van bepaalde inkomsten die een artiest genereert, bijvoorbeeld met muziekverkoop, boekingen/optredens, sponsoring en merchandise. Deze vorm van beloning brengt het gevaar met zich mee dat er vrijwel uitsluitend op omzetmaximalisatie wordt aangestuurd. Dit kan ten koste gaan van de lichamelijke maar zeker ook mentale gezondheid van de artiest. Zo was Avicii vooral als producer in de muziekstudio in zijn element en veroorzaakte optreden op het podium grote spanningen

bij hem. Toch bleef zijn manager hem tot het uiterste pushen om wereldwijd optredens te verzorgen, vooral vanwege de hoge inkomsten die hij met deze optredens kon verdienen. Lichamelijke en geestelijke gezondheid van de artiest werd daarbij ondergeschikt gemaakt aan het geldelijke belang. Een slechte zaak die uiteindelijk mede tot de tragische dood van de Zweedse DJ en producer leidde.

Met de bedoeling om contractueel wat meer de vingers aan de pols te kunnen houden, kan in contracten tussen artiesten en managers en boekingsagenten opgenomen worden dat manager en boeker bij de uitvoering van hun professionele activiteiten te allen tijde de lichamelijke en geestelijke gezondheid van de artiest in acht moeten nemen. Dit is als het ware een verdere inkleuring van de op managers en boekingsagenten rustende zorgplicht in het belang van de artiesten. Los van de juridische aspecten van zo'n afspraak is het voor de lange termijn altijd toe te juichen als partijen op deze manier met elkaar omgaan. Het kan de contractuele relatie met de artiest voor langere termijn – haast letterlijk – gezond houden doordat een artiest beter in zijn of haar vel blijft zitten en op niveau kan blijven presteren.

Veiligheid: gezamenlijke aangelegenheid

Veiligheid in de muzieksector is in mijn optiek vooral een gezamenlijke aangelegenheid. Het veiligheidsbegrip kent verschillende uitwerkingen en verdient een gezamenlijke aanpak. Organisatoren en promotors van concerten, evenementen en festivals, locaties, artiesten, medewerkers en bezoekers dragen daarbij ieder een eigen verantwoordelijkheid en kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan een inclusiever en veiliger muzieklandschap en nachtleven.

Bjorn Schipper is advocaat en oprichter van Plus One Legal in Amsterdam